

Funkistrycken och deras skyltar

Redan på 1920-talet hade man börjat göra långskyltar, tryckesbrickor och nyckelskyltar av pressad plåt jämsides med gjutna skyltar. Långskyltarna var till stor del dekorativa. Från att tidigare ha överfört tryck- och dragkrafter till dörren via fläns mot tryckesbricka/långskylt, utfördes enklare dörrtrycken alltmer flänslösa, dvs de gick in till låshuset inuti dörren och överförde krafterna via låshuset till dörren. På så vis behövde tryckena inte längre anpassas till dörrtjockleken, vilket underlättade tillverkning och lagerhållning.

På 1930-talet blev plåtskyltarna ännu tunnare och fick förenklade rent rektangulära eller runda former, samtidigt som alla skyltar gjordes platta.

Fortfarande under 30-talet var innerdörrlåsen fullstora. Pga 2:a världskrigets materialbrist utvecklades innerdörrlås av mindre format. Utöver att vara dekorativ, var långskyltens viktigaste funktion att medge bättre fäste för skruvarna ovanför och under låshuset. Med mindre lås kunde också långskylten göras mindre.

Långskyltar var populära under 1930-1960-talen men runda brickor förekom också allmänt. Före kriget hade tryckesbrickorna ännu 3 skruvhål, medan det efter kriget blev allt vanligare med 2 hål för litet grövre skruvar.

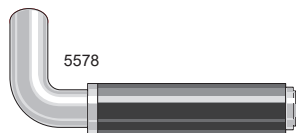
Typiskt för funktionalismen var att funktionen framhövdes och utsmyckningar saknades. Många dörrtrycken fick cylindriska former med få dekorativa element. Svart bakelit och tunna plåthylsor ersatte trä. Under kriget utbyttes ofta mässing mot stål. Detta syntes inte, eftersom alla beslag förnicklades.

Först mot 1950-talet började dekorativa element åter uppträda. Ljusa "bakelit" hylsor introducerades. Trähylsorna kom tillbaka men nu inte svarta, utan i olika träslag såsom ek, teak och rosenträ. Ändmuttern, som höll hylsan på plats, markerades mera och var ofta bomberad. Så småningom rationaliserades den bort, genom att bakelit- eller trähylsan inte längre gjordes som ett rör, utan fick en gavel och pressades på tryckesstommen. Fortfarande var de tunna förnicklade plåtskyltarna förhärskande. Både runda och rektangulära.

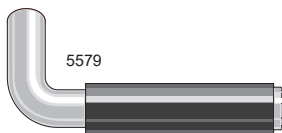
Hela utvecklingen dikterades också av en kostnadsjakt. Depressionen under 30-talet, världskriget och det ökande byggandet efter kriget, under pressade ekonomiska förhållanden, krävde billiga beslag.

Eskilstuna Kulturbeslags funkistrycken kan kombineras antingen med tryckesbrickor och nyckelskyltar eller med långskyltar. Nyckelskyltar kan bytas ut mot WC-behör.

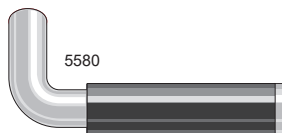
Trycke

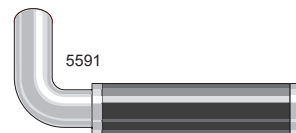
1930 - 1940-tal

1930 - 1940-tal
Förenklat utförande

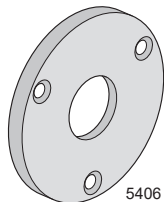

1950 - 1960-tal
Förenklat utförande

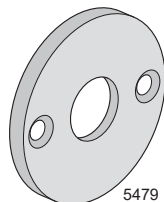

1950 - 1960-tal

Tryckesbricka

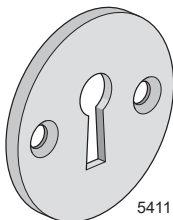

1930 - 1940-tal

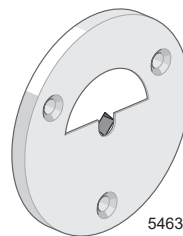
1950 - 1960-tal

Nyckelskylt

1930 - 1960-tal

WC-behör

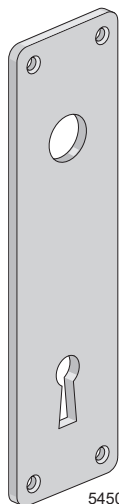

WC-behör för lås med
1/2-varvsvidring

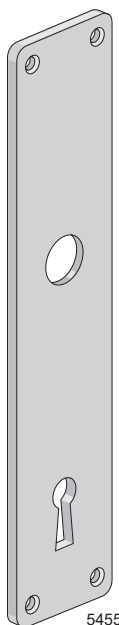

WC-behör för lås med
1/4-varvsvidring

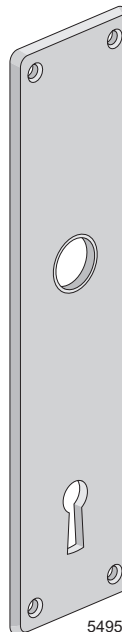
Långskylt

Den låga långskylten var vanlig under 1950- och 1960-talen.

Den höga långskylten var vanligast under 1930- och 1940-talen.

En bredare långskylt täcker bättre hål och skador i dörren.

**Drag inte åt skruvarna för hårt.
Då bucklar sig skylten.**